

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırılmasını saygılarımla arz ederim. 19.07.2025

Barış BEKTAŞ
Konya Milletvekili

Tarımda üretim verimliliğinin artırılması, hastalık ve zararlılarla mücadele edilmesi ve ticari kayıpların önlenmesi amacıyla pestisit kullanımı, modern tarımsal üretim sistemlerinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Ancak pestisitlerin kimyasal yapısı, çevresel kalıcılıkları, biyolojik birikim eğilimleri ve toksikolojik profilleri nedeniyle insan sağlığı ve çevre üzerinde oluşturabilecekleri olası riskler, ulusal ve uluslararası düzeyde ciddi bir halk sağlığı ve gıda güvenliği sorunu olarak gündemde yerini korumaktadır.

Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) gibi kuruluşların raporlarında, pestisit kalıntılarının endokrin sistem bozucu, nörotoksik, genotoksik ve karsinojenik etkilerinin yanı sıra, uzun süreli maruziyetlerde doğurganlık, gelişimsel bozukluklar ve bağışıklık sistemi üzerinde olumsuz etkilere neden olabileceğine dair bulgulara yer verilmektedir.

Özellikle Avrupa Birliği mevzuatı kapsamında, gıda ürünlerinde izin verilen maksimum kalıntı limitleri (MRL) her yıl güncellenmekte ve bazı aktif maddeler yasaklanmakta veya kullanımına

ciddi kısıtlamalar getirilmektedir. Bununla birlikte ülkemizde hâlâ bazı aktif maddelerin kullanıldığı, bu ürünlerin hem iç piyasaya sunulduğu hem de ihracat pazarlarında geri çevrildiği basına yansımaktadır. Avrupa Birliği Hızlı Alarm Sistemi (RASFF) kayıtlarına göre Türkiye’den ihraç edilen çeşitli tarım ürünlerinde pestisit kalıntı limitlerinin aşılması nedeniyle son yıllarda önemli sayıda bildirim yapılmıştır. Bu durum, ülkemizin tarımsal ihracatında ekonomik kayıplara yol açmakta ve tüketici güvenini sarsmaktadır.

Ayrıca ülkemizde pestisit kalıntı denetimleri, Türk Gıda Kodeksi Pestisitlerin Maksimum Kalıntı Limitleri Yönetmeliği ve ilgili mevzuat çerçevesinde yürütülmekte; Tarım ve Orman Bakanlığı yetkili laboratuvarları tarafından analizler yapılmaktadır. Ancak laboratuvar kapasitesi, personel yeterliliği, izleme sıklığı ve pestisit spektrumu bakımından halen bazı kısıtlar bulunduğu, özellikle endokrin bozucu veya yasaklı pestisitlerin takibinin yeterince etkin yapılamadığı hususunda sektör temsilcileri ve akademik çevreler tarafından çeşitli eleştiriler dile getirilmektedir.

Son olarak pestisit kalıntılarının sadece gıda güvenliği boyutu değil, aynı zamanda toprak, su kaynakları, ekosistem sağlığı ve biyolojik çeşitlilik üzerinde de ciddi etkileri olduğu; arı ölümleri, toprak mikrobiyal dengesi ve sucul organizmalar üzerindeki toksik etkilerinin bilimsel literatürde sıkça vurgulandığı bilinmektedir.

Tüm bu nedenlerle, pestisit kullanım miktarlarının şeffaf şekilde paylaşılması, denetimlerin etkinliği, analiz kapasitesinin artırılması ve tüketicinin korunmasına yönelik politikaların güncellenmesi büyük önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarında tarımsal üretimde kullanılan pestisit miktarı kaç tondur? Her yıl için ürün gruplarına (sebze, meyve, tahıl vb.) göre dağılımı nedir?
2. Aynı yıllar itibarıyla kullanılan pestisitler arasında kaç farklı aktif madde yer almıştır? Bu aktif maddelerin kaç Avrupa Birliği’nde yasaklı ya da kısıtlanmış durumdadır? Yıllara göre listelenmiş şekilde açıklar mısınız?

3. 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarında Türkiye'den Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilen tarım ürünlerinden kaç parti, pestisit kalıntısı nedeniyle geri çevrilmiştir? Her yıl için;
- Ürün bazında,
 - Hangi ülke tarafından reddedildiği,
 - Hangi pestisit aktif maddesinin kalıntısının tespit edildiği bilgileriyle birlikte açıklar mısınız?
4. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2020-2025 yılları arasında yapılan pestisit kalıntı analizleri kapsamında her yıl ayrı ayrı olmak üzere;
- Kaç numune alınmıştır?
 - Kaç numunede MRL (maksimum kalıntı limiti) aşıldığı tespit edilmiştir?
 - Oran (%) bazında değerlendirme nedir?
5. 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 ve 2025 yılları itibarıyla Türkiye genelinde kalıntı tespit edilen en yaygın ilk 10 pestisit aktif maddesi hangileridir? Bu maddeler en çok hangi ürün gruplarında yoğunlaşmıştır?
6. Endokrin sistemi etkileyen (hormon bozucu) pestisitlerin izlenmesine ilişkin özel bir denetim veya analiz programı yürütülmekte midir? 2020-2025 döneminde bu kapsamda yapılan analiz sayısı ve tespit edilen kalıntı verileri nelerdir?
7. 2020-2025 yılları arasında piyasada pestisit kalıntısı tespit edilen ürünlere yönelik yapılan idari işlemler nelerdir?
- Piyasadan toplatılan ürün miktarı ve ürün grubu bazında yıllara göre veriler nelerdir?
 - Bu ürünlere ilişkin uygulanan cezai yaptırımlar nelerdir?
8. Türkiye genelinde pestisit kalıntısı analizine yetkili laboratuvar sayısı 2020-2025 yılları arasında kaçtır? Her yıl için illere göre dağılımı nedir? Laboratuvarların pestisit spektrum analiz kapasitesi yıllara göre artmış mıdır?
9. 2020-2025 yılları arasında pestisit kalıntısına karşı tüketici farkındalığını artırmak amacıyla Bakanlığınız veya bağlı kuruluşlar tarafından yürütülen kamuoyu bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri nelerdir? Hangi yıl kaç kişiye, kaç ilde ulaşılmıştır?
10. Organik tarım kapsamında pazarlanan ürünlerde 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 ve 2025 yıllarında pestisit kalıntısı tespiti yapılan olay sayısı kaçtır? Bu ürünlere yönelik uygulanan idari ve cezai işlemler nelerdir?